

Nr 452

Av fröken Höjer och fröken Elmén, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 93 angående vissa följdfrågor i anledning av skolstyrelsereformen m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 93 angående vissa följdfrågor i anledning av skolstyrelsereformen m. m. framlägges förslag om bestämmelser, enligt vilka hälsovården vid folkskolor och högre kommunala skolor blir en obligatorisk uppgift för kommunerna. . .

Departementschefen understryker, att de sakkunnigas förslag om revision av gällande bestämmelser rörande skolhälsovården icke innebär några väsentliga förändringar och inte heller har till syfte att skapa från ren hälsovårdssynpunkt förbättrade förhållanden. Förslag i sistnämnda riktning torde, säger departementschefen, om det befinner sig erforderligt, komma att framläggas i den utredning rörande hälsovården vid skolväsendet i sin helhet, som skolöverstyrelsen 1956 fått i uppdrag att göra i samråd med åtskilliga andra myndigheter. Med hänsyn till att utredning pågår, kan den reglering av förhållandena, som de sakkunniga nu föreslår, antagas inom kort behöva bli föremål för ändringar.

Den bristande skolhälsovården har i en lång följd av år varit föremål för förbättringsförslag från skolöverstyrelsens sida.

Sålunda har skolöverläkaren i upprepade förslag understrukit behovet av minskat antal elever per skolsköterska. Vi anser denna fråga vara av sådan betydelse, att man icke längre kan vänta på upprepade undersökningar, och får i det följande redovisa för några av skolsköterskans arbetsuppgifter, av vilka framgår, att antalet 1 500 elever per heltidsanställd skolsköterska enligt förslag till bestämmelser om skolhälsovården vid det obligatoriska skolväsendet uppenbart är för högt.

Skolöverstyrelsen har meddelat följande beträffande vissa av skolsköterskans arbetsuppgifter. Hon har att handlägga

frågor, som beröra lärjungarnas fysiska och psykiska hälsa. Hit hör t. ex. fostran till sunda levnadsvanor, enskild upplysning eller, efter skolläkarens direktiv, upplysning i föredragsform för grupper av lärjungar; undersökning i skola eller hem i fall med uppförande och beteenderubbningar; vidare biträder skolsköterskan skolläkare och rektor eller klassföreståndare vid undersökningar rörande lärjungar, som ha särskilda svårigheter att följa undervisningen;

frågor, som beröra skollokalernas, skolinventariernas och skolgårdens hygien. Det åligger henne att ägna särskild uppmärksamhet åt hygienien vid skolbespisning, skolbad m. m.;

av medicinska skäl betingad uttagning av lärjungar till skolbespisning, kolonivistelse och ferievistelse av annat slag;

sjuk- och olycksfallsvård. Denna del av skolsköterskans arbetsuppgift torde icke behöva några kommentarer;

den medicinska yrkesrådgivningen. Skolsköterskan mottager från lärare, föräldrar etc. önskemål om medicinsk yrkesrådgivning, som förmedlas till skolläkaren, givetvis efter vissa förberedande utredningar;

hembesök, vilka gäller ovanstående, samt över huvud taget problem, som hänga samman med elevernas allmänna fysiska och psykiska hälsotillstånd.

Ovan har redovisats på ett synnerligen kortfattat sätt de viktigaste av en skolsköterskas arbetsuppgifter. Vid genomläsning av Kungl. Maj:ts proposition nr 93 synes oss framgå, att man icke är tillfredsställd med nuvarande skolhälsovård. Det gäller t. ex. å sid. 46, varav framgår, att skolförfattningssakkunniga icke är belåtna med skillnaden i fråga om skolhälsovården vid å ena sidan folkskolor, försöksskolor och högre folkskolor samt å andra sidan övriga högre kommunala skolor. De sakkunniga anser, att en genomgripande reform icke torde kunna genomföras utan ingående prövning av möjligheterna att erhålla ökat antal skolläkare och skolsköterskor.

Beträffande skolsköterskor finns för närvarande inom Sverige en icke obetydlig grupp av gifta sjuksköterskor, vilka företrädesvis önskar arbete av den art, som skolsköterskans erbjuder. Dessa gifta sjuksköterskor kan icke åtaga sig arbete, för vilket fordras mer eller mindre långvarig jourtjänst utöver den ordinarie arbetstiden. En skolsköterskas arbete blir för denna grupp särdeles åtråvärt, icke endast på grund av arbetets organisation utan även på grund av de mänskliga kontakterna med eleverna, i fråga om såväl hem och skola. Vi kan ej finna, att brist på sjuksköterskor skulle hindra nödvändig upprustning av skolhälsovården genom nedbringande av antal elever per skolsköterska.

Å sid. 50 refereras yttranden över de sakkunnigas förslag rörande skolhälsovården. Yttrande från Tjänstemännens centralorganisation upptages icke i detta sammanhang. Den 27 februari 1958 avgav Tjänstemännens centralorganisation underdånigt yttrande över skolförfattningssakkunnigas promemoria angående skolhälsovården. På ett par punkter framställdes erinringar:

I 3 § bestämmelserna för det obligatoriska skolväsendet föreskrives, att på heltidsanställd skolsköterska ej bör ankomma mer än 1 500 elever.

Såsom skolöverstyrelsen vid flera tillfällen framhållit är denna siffra alltför hög, och antalet bör enligt TCO:s mening kraftigt begränsas, förslagsvis till 1 200. I 5 § anges, att allmän läkarundersökning skall förekomma minst tre gånger under skoltiden, därav en obligatorisk i första klassen. Denna första allmänna läkarundersökning bör om möjligt anordnas i samband med inskrivningen av nybörjare, vilket på sina håll har prövats och visat sig innebära stora praktiska fördelar. TCO anser det vidare önskvärt, att de två övriga allmänna undersökningarna redan i bestämmelserna bindes till viss klass, förslagsvis fjärde och sjunde. Därigenom skapas garantier för att de obligatoriska undersökningarna fördelas jämnt över skoltiden, och genom att förlägga dessa till 4:e och 7:e klasserna erhålles en naturlig anknytning till begynnelseklassen i enhets-skolans tre stadier. Ett förläggande av obligatorisk allmän läkarundersökning till klass 7 ger även en lämplig medicinsk bakgrund till den yrkesorienterande och yrkesvägledande undervisning, som skall meddelas på högstadiet.

Vad avser § 7 kan TCO inte dela skolförfattningssakkunnigas mening, att det icke är erforderligt att reglera, vem som skall föra skolhälsokort eller till vem kortet i övergångsfall skall sändas. Erfarenheter av det sätt varpå verksamheten hittills bedrivits tyder på att reglerande föreskrifter i detta avseende är behövliga. Förändret av hälsokorten i sin helhet samt förvarandet av dessa bör åvila skolläkaren och skolsköterskan. Översändandet av hälsokortet vid elevs flyttning till annan skola bör ske genom rektors försorg. TCO anser därför att 7 § lämpligen borde kompletteras med dessa föreskrifter och delar inte de sakkunnigas mening att man kan göra detta till »instruktions- och anvisningsfrågor».

Undertecknade biträder de av TCO framförda synpunkterna.

Med åberopande av ovanstående får undertecknade härmed hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att § 3 andra stycket, bestämmelser om skolhälsovården vid det obligatoriska skolväsendet, skall ha följande lydelse: »Där förhållandena det påkalla, skall en eller flera särskilda skolsköterskor vara anställda. På heltidsanställd skolsköterska bör därvid ej ankomma mer än 1 200 elever.»;

att § 7 genom utskottets försorg kompletteras med ovan nämnda föreskrifter.

Stockholm den 28 mars 1958

Gerda Höjer

Brita Elmén